

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

De Lege Externa

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 80376800

15 An lex pœnalis obliget ad pœnam, antequam sit positus effectus prohibitus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39888

49 Quarto. Multas dari leges, quarum violatio non videtur peccatum; vt sunt leges de lignis communibus non cædendis; de non venando; de non piscando; de non capiendis volucris, vel feris; de non pascendis animantibus in pascuis communibus; de non deferendis noctu armis; de hoc, vel illò genere vestium non vtendo; de hac, vel illa pompa funebri seruandâ; & aliæ similes; quæ ad populum ferri solent, pœnâ in transgressores constitutâ. Hoc tamen intelligendum est, modo sub prima forma non serantur, sed sub secunda; sic enim sunt leges merè pœnales, & non præceptiua. *Azorius to. I. lib. 5. c. 6. quest. 4.*

Quinto. Legem pœnalem, quamuis non obliget in conscientia ad actum immediatum, cui pœna est imposta; obligare tamen Iudicem ad pœnam imponendam, & ipsos Subditos, positâ legis transgressione, ad eam soluendam: hæc autem obligatio, sufficit ad legem; per eam enim sufficienter distinguitur à consilio. Obligatio autem ad pœnam, licet supponat semper aliquam culpam; ex eaque procedat; non tamen semper supponit theologicam, & quoad forum internum, sed sæpe solum civilem, & quoad forum humanum, ac externum.

QVAESTIO XV.

An lex pœnalis obliget ad pœnam, antequam sit positus effectus prohibitus.

C A S V S.

1 **E**PISCOPVS Albanensis, ad vitanda homicidia, quæ in sua Diœcesi committebantur, sub excommunicatione prohibuit, ne quis literas mitteret ad quosdam Assassinos non longè commorantes; & simul Excommunicauit Mandantes homicidium per ipsos. Titius autem ad eos literas scripsit, in quibus mandabat, vt Sempronium occiderent; literæ tamen casu ad ipsos non peruenerunt. Quæritur; an, & quot excommunicationes incurrerit.

SVMMARIVM.

- 2 Scribens, & mandans homicidium videtur duplicem excommunicationem incurrisse.
- 4 Commisit delictum prohibitum, & mortaliter peccauit.
- 5 Episcopi præceptum principaliter vtrumque prohibebat.

- 7 Quæ, in qualibet lege pœnali perpendenda sint.
- 8 Scribens, & mandans homicidium, nullam excommunicationem incurrit.
- 9 Literæ, ac mandatum non peruenerunt ad Assassinos.

10 Non

- 10 Non fuerunt missio, nec mandatum completum.
- 11 Sine peruentione, & acceptatione, non sunt delictum prohibitum.
- 12 Verba legis intelligenda sunt cum effectu.
- 13 Sola missio, & mandatum, sunt delictum inchoatum.
- 14 Ad censuram incurrendam, poni debet delictum sub censura prohibitum.
- 15 Delictum ab Episcopo prohibitum, erat missio completa.
- 16 Clericum leuiter tangens, censuram non incurrit.
- 17 Nec heresim proferens sine animo.
- 18 Neque non lethaliter vulnerans, censuram contra homicidas.
- 19 Neque censuram conditionatam, ante conditionis euentum.
- 20 Neque negligens censuram, que scientiam requirit.

RATIONES DVBITANDI.

- 2 **Q**uamuis certum sit, Legem pœnalem obligare ad pœnam, dubium tamen est, circa circumstantias, ac modum obligandi. Et primo, an obliget, antequam sit positus effectus prohibitus. Videtur enim obligare, & ideo Titium, duplicem excommunicationem incurrisse. *Caietan. 2. 2. quæst. 12. ar. 1. Nauar. c. 27. n. 11. Valentia d. 7. quæst. 17. pun. 9. ad finem.*
- 3 Primo; quia vere literas misit, & homicidium mandauit. Vtrumque autem delictum erat sub excommunicatione prohibitum.
- 4 Secundo. Quia Titius, tam literas mittendo, quam homicidium mandando, mortaliter peccauit. Ergo commisit delictum, sufficiens ad pœnam excommunicationis incurrendam.

Tertio. Quia non minus per Episcopi præceptum principaliter prohibetur mandatum homicidij, & missio literarum, quam, *cap. 1. de homicidio in 6.* principaliter prohibeatur mandatum homicidij per Assassinos; Cum autem aliqua actio principaliter prohibetur, illa posita, statim incurritur censura, etiam effectu nondum secuto. Sicut ergo mandans homicidium per Assassinos, incidit in excommunicationem, etiam ante secutum homicidium; ita incidit Titius, statim post missionem literarum, & post mandatum de homicidio, etiam si literæ, & mandatum ad Assassinos non peruenerint.

Quarto; Denique, quia Episcopi præceptum, ad excommunicationem incurrendam, nihil aliud requirit, quam literarum missionem, ac mandatum homicidij; Titius autem vtrumque posuit.

NOTABILE.

Aduertendum est; in qualibet lege pœnali, tria esse diligenter perpendenda, scilicet, verba ipsa legis, quibus pœna imponitur. Personam, contra quam fertur, & opera, propter quæ imponitur. Lex enim, vltra ista tria, non extenditur. Hinc fit, vt lex excommunicans aliquid facientes; vt *Clementina 1. de consangu.* excommunicans consanguineos contrahentes; non comprehendat consulentes, mandantes, aut aliter consentientes; quia in materia pœnali, cum sit odiosa, verba sunt strictè intelligenda; similiter excommunicatio lata contra Clerici percussores, quia principaliter prohibet percussione, & accessorie solum mandatum, consilium, auxilium, &c. non incurritur à mandante, vel consulente, nisi secuta percussione, quæ

est effectus principaliter prohibitus; denique promittens inuenire latronem, non satisfacit promissioni, ex *l. Si Balsatorem, C. De fideiuss.* nisi eum capiat, & Iudici exhibeat; quia, licet verbum *inuenire* proprie non significet capturam inuenti, ex mente tamen Legislatoris, præsumitur hoc voluisse significare, eo quod sola inuentio sine captura ad finem intentum esset omnino inutilis. Hoc posito

RESOLVTIO.

8 **R**espondetur; Titium nullam excommunicationem incurrisse. *Suarez d. 4. sect. 3. n. 4. Nauar. c. 27. n. 51. & c. 11. n. 25. & lib. 5. consil. de sent. excomm. cons. 19. Reginald. lib. 9. n. 216. Filliuc. tract. 11. c. 6. quest. 4. Valentiano. 4. d. 7. qu. 17. pun. 9. Auila par. 2. c. 5. d. 3. d. 5. Coninch. d. 13. d. 8. n. 75. & alij communiter.*

9 **P**rimò. Quia eius literæ ad Assassinos non peruenerunt; Episcopi autem intentio fuit solum, literarum missionem prohibere, posito quod peruenissent; sola enim missio non nocet, nisi perueniant; sicut intentio prohibentis homicidium sub censura, est, prohibere vulnerationem lethalem, posito, quod sequatur mors, unde missio non principaliter, sed accessorie tantum censetur prohibita, cum totum damnum ex sola peruentione sequatur. Sicut ergo lethaliter vulnerans, excommunicationem non incurrit, si mors, vel naturaliter, vel etiam miraculose, non sequatur; ita litteras mittens, si non perueniant, excommunicationem non incurrit; lex enim non ligat ultra intentionem Legislatoris.

10 **S**ecundò. Quia, sicut sola vulneratio lethalis, non est proprie, ac complete oc-

cisio, siue homicidium, sine morte; ita sola literarum scriptio, & traditio Tabellioni, vel Latori, vt ferat ad Assassinos, non est completa missio, nisi perueniant; & sola iussio homicidij, si alter illam non accipiet, non est proprie, ac complete mandatum; mandatum enim, cum sit contractus, essentialiter includit vtriusque partis consensum, & consequenter acceptationem mandatarij. Cum ergo Titij literæ ad assassinos, non peruenerint, nec ipsi mandatum acceptauerint, sequitur, quod Titius proprie, & in rigore literas non miserit, nec homicidium mandauerit, ideoque, quod neque in excommunicationem incidit.

Tertiò. Quia promittens inuenire latronem, non satisfacit promissioni, nisi eum capiat, & Iudici exhibeat, ex *l. Si Balsatorem, C. De fideiuss.* vt dictum est. Ergo etiam mittens literas, aut mandans homicidium, non censetur committere delictum sub excommunicatione prohibitum, nisi literæ perueniant, & mandatum acceptetur; sicut enim, licet verbum, *inuenire*, proprie non significet capturam inuenti, ex mente tamen statuentium præsumitur, illam voluisse significare; ita, quamuis verbum, *mittere*, proprie non significet literarum peruentionem, nec nomen *mandatum*, alterius acceptationem; ex mente tamen Episcopi, ac Legislatoris præsumitur, hæc voluisse significare; quia sola missio sine peruentione, & solum mandatum, sine acceptatione, nihil nocent.

Quartò. Denique, quia verba legis intelligenda sunt cum effectu, quem Legislator, vel expresse, vel tacite intendit,

dit, vt docet *Nauar. lib. 5. conf. de sens. excom. conf. 19.* Ergo, quando prohibetur mandatum, intelligendum est cum effectu acceptationis; & quando prohibetur missio literarum, intelligenda est cum effectu peruentionis; sine his enim neque missio, est missio completa, neque mandatum, est mandatum completum, ac perfectum.

OBJECTIONVM SOLVTIO.

13 **A**Tque hinc ad rationes in contrarium patet responsio. Ad primam enim respondetur; Missionem, & mandatum non incompletum, sed completum esse delictum sub excommunicatione prohibitum; ad hoc autem requiritur, vt literæ perueniant, & mandatum acceptetur. Sicut ad hoc, vt vulneratio lethalis habeat rationem occisionis, & homicidij, requiritur, vt sequatur mors vulnerati. Immo sicut promissio non est propriè promissio, nisi acceptetur; ita mandatum dici non potest propriè mandatum, nisi sit acceptatum.

14 Ad secundam; negatur consequentia: neque enim ad excommunicationem incurrendam, sufficit, vt actio, quæ sit, sit peccatum mortale, sed requiritur, vt sit peccatum mortale sub excommunicatione prohibitum, & habeat circumstantias, quæ à Legislatore requiruntur ad pœnam excommunicationis incurrendam. Has autem circumstantias non habent missio literarum, quandiu hæc non peruenerunt, nec mandatum, quandiu non est acceptatum; quia non sunt missio, nec mandatum completum, ac perfectum, sed solum imperfectum, & inchoatum.

Ad tertiam respondetur similiter; prohiberi principaliter ab Episcopo missionem completam, ac perfectam, ideoque, illà posita, statim incurri censuram; missio autem completa, & perfecta includit etiam peruentionem literarum, sicut occisio perfecta, præter lethalem vulnerationem, includit etiam mortem Vulnerati. Eodemque modo respondetur ad quartam; Episcopum scilicet, ad Excommunicationem incurrendam, nihil aliud requirere, quam missionem literarum completam, & perfectam, quæ tunc solum datur, cum literæ peruenerunt. Ratio autem horum omnium est, quia Episcopus, eam solum literarum missionem sub excommunicatione prohibet, ex qua sequi possunt homicidia per Assassinos, ad hæc enim vitanda ordinatur prohibitio; Ex solâ autem missione connotante peruentionem literarum sequi possunt homicidia; sola enim missio, si literæ non perueniant, nullum nocumentum afferre potest.

COROLLARIA.

Colligitur ex dictis primò; Non incurrere excommunicationem latam contra Clerici percussores, qui sagittam contra Clericum emittens, vel tormentum ignitum explodens, vel lapidem projiciens, illum casu vel leuiter solum, vel omnino non tangit; quia verè non dicitur Clericum grauiter percutere, sicut requiritur *in cap. Si quis sudente,* ideoque non ponit actionem principaliter prohibitam sub censurâ. *Auila par. 2. cap. 5. disp. 3. dub. 5.*

Secun-

- 17 Secundo; Neque incurrere Excommunicationem contra Hæreticos latam, qui hæresim exterius proferens, interius benè sentit; Quia deficiente voluntate, & consensu, deficit etiam malitia hæresis, propter quam lata est censura, vt dictum est *Quæst. 12. num. 17.* Si tamen Ecclesia excommunicationem ferret contra hæresim exterius proferentes, tunc hæresim exterius proferens, quamuis interius benè sentiret, illam incurreret, quia prolatio externa hæresis esset tunc actio principaliter prohibita sub censurâ. *Filliuc. tract. 11. cap. 6. quæst. 4.*
- 18 Tertio; Neque incurrere censuram, si contra homicidas lata sit, qui vulnere non lethali aliquem vulnerat, quamuis vulneratus, ex aliqua aliâ causâ accidentaliter superueniente, deinde moriatur, nec esset mortuus, nisi tale vulnus præcessisset; Imo, etiam si vulnerans, animum habuerit illum occidendi. Quia ad incurrendam censuram, necessariò requiritur, vt ponatur ea actio, quæ est prohibita sub censurâ; In hoc autem casu, sub censurâ prohibetur solum vulneratio lethalis, non verò quælibet vulneratio. *Suar. disp. 4. de Cens. sect. 3. num. 6.*
- 19 Quarto; Neque incurri censuram latam sub conditione, ante conditionis euentum; Quia ante conditionis euentum non ponitur actio prohibita sub censurâ; si tamen quelibet percussio sub Excommunicatione prohiberetur, posito, quod mors in illâ quomodocunque sequeretur; Qui leuiter aliquem vulneraret, secuta quomodocunque morte Vulnerati, Excommunicacionem incurreret; si tamen mors non sequeretur, illam non incurreret; Quia in primo casu, poneret actionem sub censurâ prohibitam, non verò in secundo casu. Tales autem plerumque sunt censurae, ad quas incurrendas requiritur scientia, vel dolus, vel saltem ignorantia crassa; Hæ enim sunt virtualiter conditionatæ, quia prohibent actionem non absolutè, sed posito, quod adsit scientia, vel dolus, vel ignorantia crassa. *Sayrus lib. 1. de Cens. cap. 11. num. 18.*
- Quinto; Denique, neque semper incurratur censuram, propter quodlibet voluntarium, sed solum propter illud, quod requiritur à Censurâ; Quia tunc solum ponitur actio, quæ est prohibita sub censurâ. Quando autem aliquod delictum absolutè prohibetur sub censurâ, tunc lex, ad censuram incurrendam requirere videtur voluntarium sufficiens ad mortale; tunc enim fertur censura absolutè propter tale delictum, eo ipso, quod est mortale; Quando verò prohibetur delictum non absolutè, sed solum scienter, & dolosè commissum, tunc ad Censuram incurrendam, non sufficit quodcumque voluntarium, sed requiritur voluntarium directum, & perfectum. Vnde, qui tunc præceptum transgreditur, ex negligentia, vel inaduertentia, vel ex ignorantia etiam vincibili, imo etiam, crassa, aut affectata, quamuis contra præceptum mortaliter peccet, censuram tamen non incurrit, quia quamdiu non adest scientia, vel dolus, nunquam ponit illam actionem, quæ est prohibita sub censurâ. *Salas de Legib. dis. 15. sec. 9. num. 114.*